

1 Ю-91
МУҲАММАД
ЮСУФ

ЎЗИНГДАН ҚҲЙМАСИН,
ХАЛҚИМ

Шеърят бўстони

7 Б
10-91 ШЕЪРИЯТ БЎСТОНИ

Муҳаммад Юсуф

**ЎЗИНГДАН
ҚЎЙМАСИН,
ХАЛҚИМ**

Шеърлар

Фафур Фулом номидаги Адабиёт
ва санъат нашриёти
Тошкент — 2000

Ўз2
Ю 91

Муҳаррир: Жонибек СУБҲОН

Юсуф, Муҳаммад.

Ўзингдан қўймасин, халқим: Шеърлар.— Т.:
Ғ.Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашр.,
2000.—104 б.

Ўзбекистон халқ шоири Муҳаммад Юсуф — том маънода халқчил ижодкор. Унинг асарларида миллий руҳ, халқона фалсафа, она тилимиз жилолари, самимият ва муҳаббат балқиб туради. Унинг шеърлари халқ ва Ватан ;чун утга кириб, сув кечишга тайёрдир. Қолган гапларни шоир шеърларининг ўзи айтсин.

Ўз2

Ю 4702620202 – 20
M352(04) – 2000 режага қўшимча - 2000

ISBN 5-635-01846-7

© Муҳаммад Юсуф, Ғафур
Ғулом номидаги Адабиёт
ва санъат нашриёти, 2000 й.

ЎЗИНГДАН ҚЎЙМАСИН, ХАЛҚИМ!

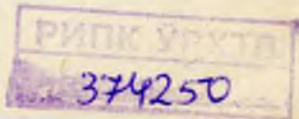
Қушдай учиб қучоғингдан дунё кездим,
Қанча олис кетсам шунча қадринг сездим.
Кезиб-кезиб топганларим Соғинч бўлди,
Қайда юрсам ёди меҳринг овунч бўлди.
Айланайин қора қошу кўзингдан-а,
Ўзингдан қўймасин, халқим, ўзингдан-а!..

Биров учун бировлар туш кўриб бермас,
Миннат қилмай бир боғ утин уриб бермас.
Байрамингда ойлаб базм қилган каслар
Бошингга иш тушса бир кун туриб бермас.
Номус куйи тушмасин ҳеч бўғзингдан-а,
Ўзингдан айланай, халқим, ўзингдан-а!..

Эрк водийси — захматларга сийловдир бу,
Той қоқилиб от бўлгувчи яйловдир бу.
Ранж чекмасанг нурли-нурли тонглар қайда,
Синовдир бу, балки буюк синовдир бу.
Бош кетса ҳам қайтма энди сўзингдан-а,
Ўзингдан айланай, халқим, ўзингдан-а!..

Болдан ширин татир қора буғдойинг ҳам,
Ўзингдан бўлса гар шоҳу гадойинг ҳам.
Бир тану жон бир-бирингдан рози юрсанг,
Пайғамбар ҳам сендан рози, худойим ҳам.
Гоҳи ипак, гоҳи ятак бўзингдан-а,
Ўзингдан айланай, халқим, ўзингдан-а!..

Эр бошига иш тушса ўт кечгувчидир,
Чидаймиз-да, бу захматлар ўткинчидир.
Хурлигинг ҳақ — қолган бари ўтаверсин,
Бу дунёда энг ёруғ бахт — эл тинчидир!..
Айирмасин беминнат нон-тузингдан-а,
Ўзингдан қўймасин, халқим, ўзингдан-а!..

ИФТИХОР

Ўзбекка ўхшатиш топмоқ муаммо,
Ўхшаса ўзига ўхшайди ўзбек.
Қиёси йўқ унинг, меҳри бир дарё,
Дунёда болам деб яшайди ўзбек.

Бир қўлда беланчак, бир қўлда Куръон,
Бир елкада кетмон, бирида иймон,
Барчага баробар бир офтобсимон,
Яшасин олам деб яшайди ўзбек.

Ўнта бўлса ўрни бошқа унинг-чун,
Ўғлим — оташимда яралган учкун,
Қизим парилардан рухсори гулгун,
Юзлари лолам деб яшайди ўзбек.

Момолари тетик юзга кирса ҳам,
Боболари қайси йигитлардан кам.
Зурёдлари бўлса бир ҳовлига жам,
Тушак етмай тунин тушайди ўзбек.

Эҳтиром этганга эҳромлари бор,
Кеккайганга бўйин эгмагай зинҳор,
Бешигида жажжи Исломлари бор —
Тош ўтмас қўрғонга ўхшайди ўзбек.

Муҳаммад, ким бўлдинг, қиёсин топиб,
Ўхшаса, ўзига ўхшайди ўзбек.
Ёмон шеър ёзсанг ҳам бетингдан ўпиб,
Кам бўлма, болам, деб яшайди ўзбек...

БУЛБУЛ

Боғда булбул, овсарми, шўхми,
Бахтлимисиз, дейди бир саҳар...
Яшаган мен бахтлими-йўқми,
Сенга нима қайғу, баччағар.

Олифтага гуллар барг тушаб,
Мадҳ айтганин боқмай илғайман...
Булбулвачча, мен сенга ўхшаб
Боғдан-боғга кучиб юрмайман.

Сенга фақат атиргул ҳамдам,
Тиллашасан чаман, боғ билан...
Бахтли эдим бир пайтлар мен ҳам
Ялангоёқ қизалоқ билан.

Сен англарсан қайдан бу ҳисни,
Ишқ ҳақда, эй, қўшиғи ёлғон.
Бепоён дашт ва ўша қизни
Қумсар тўрғай юрагим ҳамон...

Чаманингга буйлар аста куз,
Гулларинг ҳам тегди жонингга.
Патинг ёйиб, жанубингга суз,
Жуна энди Ҳиндистонингга!

СЕВГИ САДОСИ

Гулим, меҳр кўзда дегани ёлғон,
Менинг дилимда ҳеч ўчмас ёлқинсиз.
Қанча қуришмасак шунча қадрдон,
Қанча олис булак — шунча яқинсиз.

Девона ошиқман, ман бир девона,
Айтинг, сиздан булак кимим бор яна?..
Сиз йўқ чоғимдаги дунём бегона,
Сиз йўқ боғимдаги гуллар ёқимсиз.

Сиз ачкиқ қисматим, сиз изтиробим,
Сиз ширин дардимсиз, ширин азобим,
Сиз менинг кўклардан топган офтобим,
Ерларда йўқотган кўзмунчоғимсиз.

Ёдимда кечаги шўхликларингиз,
Кўксимни қуйдирган киприкларингиз,
Сиз ўша — орзуси ойдан ойдин қиз,
Сиз ўша — қулгуси қўнғироғимсиз.

Сиз ўша кўзимнинг кафтида юрган,
Сиз ўша кўнглимга кўнгли ин қурган,
Тукилай деб тилни учида турган
Шеъримсиз, бир умр битмас оҳимсиз...

МЕҲР ҚОЛУР

Ўтар қанча йиллар тўзони,
Юлдузлар — кўзёши самони,
Ўтар инсон яхши-ёмони,
Меҳр қолур, муҳаббат қолур.

Қорачуғда порлаган ўша,
Иқболига чорлаган ўша.
Дунёни тор айлаган ўша,
Меҳр қолур, муҳаббат қолур.

Анор, сенинг юзларинг сулув,
Хумор, сенинг кўзларинг сулув,
Ёдда қолмас сўзларинг сулув,
Меҳр қолур, муҳаббат қолур.

Оқиб кетди сувларда Тоҳир,
Зухро йиғлаб қолди қон бағир.
Келганда ҳам қиёмат охир,
Меҳр қолур, муҳаббат қолур...

Нима дейсан, эй ғаюр инсон?
Ғийбатларинг қилди мени қон.
Сен ҳам бир кун ўтурсан, инон,
Меҳр қолур, муҳаббат қолур!

ЎЗБЕКИСТОН

Ялпизлари
Кўкка тугаш,
Тунлари зар,
Тонги маржон.
Юлдузлари — қотган қуёш,
Қуёшлари куйдирмажон.
Олтин тупроқ,
Зумрад далам,
Ипак карвон,
Олмос қалъам,
Кузда кетган қушлари ҳам,
Баҳор қумсаб қайтган айвон —
Ўзбекистон, Ўзбекистон!..

Дунё ичра
Тенгсиз дунё.
Зарчопон қалб,
Ялангтушим.
Қули очиқ,
Меҳри дарё,
Мушти қаттиқ,
Кўнгли бушим.
Ўғлига от бўлиб чўкиб,
Қизларига алла айтган,
Белбоғига борин тўкиб,
Тўйга бориб тўймай қайтган,
О, болафеъл,
О, болажон —
Ўзбекистон, Ўзбекистон!..

Ўзини уйламай-уйлаб,
Фарзандини юрган “сиз”лаб,
Ўнга кирган боласига,
Сарпо йиққан,
Қаллиқ излаб.
Бизда шундай,
Борингни қуй —
Туртта ўзбек тупланса — туй.
Номус учун,
Керак бўлса,
Жонингни ёқ,
Кузингни уй.
Соч топганинг,
Ёз дастурхон —
Ўзбекистон, Ўзбекистон!..

Туйда унут гина-араз,
Туйхонага дўнар қишлоқ.
Шивирлаб ҳам айтилса бас,
Келаверар Одам тоғ-тоғ.
Ким отлиқ,
Ким пиёдадир,
Ким қисқа,
Ким зиёдадир.
Эшитгани келаверсин,
Туй қиламиз дунёда бир.
Буёқ Водий,
Буёқ Сурхон —
Ўзбекистон, Ўзбекистон!..

Туйда яйрар майда боллар,
Туйда тулар тандирлар ҳам.
Туйда —
Ўттиз яшар чоллар,
Йигирмада —

Кампирлар ҳам...
Жондек иссиқ нонлар ташиб,
Титраб қўллар,
Ёнар кўзлар,
Туй баҳона дийдорлашиб,
Хурсанд бўйга етган қизлар.
Йигитчалар кезар султон!..
Ўзбекистон, Ўзбекистон.

О, Ота юрт,
Она маскан,
Ўхшашингни топай қайдан,
Сен-ку менга зор эмассан,
Сенсиз қандай яшайин ман?..
Тилим ости —
Кулинг новвот,
Айирмасин ўчоғингдан,
Койиганда койи,
Фақат,
Қўйма мени қучоғингдан.
Сенсиз қолмай
Зору ҳайрон —
Ўзбекистон, Ўзбекистон!..

Ой тўлса ҳам
Шунча тўлар,
Кун туғса шу
Кунча бўлар,
Сенсиз икки қадам қўйсам,
Юрак куйиб кулча бўлар.
Қайда сендек вафоли ёр,
Қайда сендек танти диёр?
Сенга бир дил бердимми, бас.
Бу меҳрим ўлгунча бўлар.

Ўлганда ҳам
Ўзинг макон —
Ўзбекистон, Ўзбекистон!..

Ялпизлари кўкка туташ,
Тупроғи зар,
Суви маржон.
Майизлари — қотган қуёш,
Қуёшлари — куйдирмажон.
Олтин дала,
Олмос қалъа,
Ипак карвон,
Мовий бўстон,
О, отамдан қолган қўрғон —
Ўзбекистон, Ўзбекистон!..

ЎЗБЕКМОМО

Фаришталар файзи ёғар юзларингдан,
Аримасин қувонч энди, Ўзбекмомо.
Юрсанг офтоб эргашади изларингдан,
Офтоб бўлиб нур соч энди, Ўзбекмомо.

Келди қайтиб ёт юртлардан карвонларинг,
Кўнғироғи кўксингдаги армонларинг.
Ўзингники ўзинг ёпган ширмонларинг —
Сенга тегмас қирмоч энди, Ўзбекмомо.

Саробларга сажда қилдик етмиш йил биз,
Йўқ Ватанни ватан билдик етмиш йил биз.
Чин Ватаннинг пойларига чўкайлик тиз,
Сен йўл бошла, йўл оч энди, Ўзбекмомо.

Эй сен ҳикмат диёри, эй сирли бағир,
Не даҳога йўл кўрсатдинг ўзинг, ахир
Темурга ҳам алла айтган ўзинг, ахир,
Қайтар қалбга ишонч энди, Ўзбекмомо.

Озод юртда, обод юртда бор келажак,
Хур улкага мудом йўлдош, ёр келажак.
Ҳали не-не Алпомишлар туғилажак,
Бахтинг бошга гултож энди, Ўзбекмомо.

Тукилмасин сочингдаги битта толанг,
Омон бул сен, омон булсин дашту даланг,
Чўпон боланг, деҳқон боланг, султон боланг —
Кел, дуога қўл оч энди, Ўзбекмомо!..

ХАЛҚ БҮЛ, ЭЛИМ

Қадим юртга қайтсин қадим наволарим,
Қумлар босиб қуримасин дарёларим.
Алпомишга алла айтган момоларим,
Руҳини шод этай десанг — халқ бұл, элим!..

Дунёга боқ, қадди сендек ким бор яна,
Довруғи ҳам дарди сендек ким бор яна.
Халқ бўлишга ҳадди сендек ким бор яна,
Мозийни ёд этай десанг — халқ бұл, элим.

Сен тебратдинг бешигини Соҳибқирон,
Сенинг боланг юлдузларга қуйган нарвон.
Бир майизни қирққа булган бир тану жон
Кунларингга қайтай десанг — халқ бұл, элим.

Дарё бўлиб жушгин энди, завқи улуғ,
Байрамингда севинч куз ёшингга қуллуқ.
Юртим деган жасур Юртбошингга қуллуқ,
Унга қанот бўлай десанг — халқ бұл, элим.

Булар элнинг болалари бир-бирин дер,
Булмас элнинг болалари бир-бирин ер.
Бир бұл энди, қадри баланд қаддингни кер,
Халқ бұл, элим, халқ бұл элим, халқ бұл, элим!

ОНАМГА ХАТ

Мен сизни уйлайман шому саҳарда,
Она, соғинсам ҳам бора олмайман,
Тунлари чароғон шундай шаҳарда
Ҳеч кимга кўнглимни ёра олмайман.

Мен сиз айтгандайин ҳаммани севдим,
Ҳаммага ишондим, мана оқибат:
Ўз дўстим уйига кўмилди севгим,
Кун бўлиб кўксимни куйдирди нафрат.

Бошимдан ўтгани кукка ҳам аён,
Юлдузлар қиқирлаб кулар оқбадан:
Мен — зангор яйловда олис, бепоён,
Уюридан ажраб қолган қулунман...

Мана, кетаяпман, тош йўлда кўзим,
Қадамим мошинлар йўрғасига мос.
Йиғласам юпатиб ўзимни ўзим,
Пишқириб қўяман тойчоқларга хос.

Ва сизни уйлайман шому саҳарда,
Она, соғинсам ҳам бора олмасдан.
Тунлари чароғон шундай шаҳарда
Ҳеч кимга кўнглимни ёра олмасман...

Ҳа, севги ҳақида. У дилга не зеб,
Куйинманг, не илож қилмаса насиб.
Бахтимга ҳамиша Сиз соғ бўлинг деб,
Соғинган ўглингиз — Муҳаммад Юсуф.

* * *

Шеърият,
Эй, бевафо санам!
Қулларингдан маҳкам тутарман,
Сендан ҳар нарсани кутарман,
Сен бир малҳам,
Сен бир ширин ғам...

Сен борсанки — захматларим бор;
Бу дунёда орттирган зорим —
Ухламай қон ютган кунларим
Учун сенга раҳматларим бор!

Остонагда итинг — хаёлим:
Йўлинг пойлаб утгайман сенинг,
Сен кукда қул етмас ҳилолим.

Руҳим кукда,
Тупроқда танам,
Бағримни тилкалар бир оғриқ,
Энди бахтим ўзингга боғлиқ —
Шеърият, эй бағритош санам!..

* * *

Хурсинасан билдирмай,
Ўксинасан, йиғлайсан.
Юлдуз тўла бу оқшом
Сен сўрида ухлайсан.

Юлдуз тўла бу оқшом,
Онанг хурсанд ўйлайди.
Қайсар қизим, энди чин
Кўникканга ўхшайди...

Шовулламанг, боғлар, ҳей,
Бунда бир қиз ухлайди,
Ухлайдию ўзи жим,
Кўнглига қил сиғмайди.

Шох силкинар, куксига
Япроқ тўкар, билмайди.
Бир ғам ўртар бағрини,
Йиғламайди, кулмайди.

Бу оғриқ на дўстлик, на
Муҳаббатга ўхшайди...
Қиз кўйнида бир сурат —
Муҳаммадга ўхшайди.

ЖАЙРОН

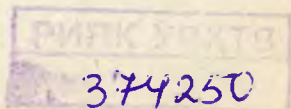
Қон йиғлатди қайси бағритош,
Жайрон, нега кўзинг тўла ёш?
Оёғингга қуйиб ётай бош,
Жайрон нега кўзинг тўла ёш?..

Юрак қонинг тўкилган суқмоқ —
Бағри алвон лолақизғалдоқ.
Сенга тошлар отди қай гумроҳ,
Жайрон, нега кўзинг тўла ёш?..

Зор йиғладинг бунча ҳам, ҳайҳот,
Менда ҳам бор сендаги сайёд.
Эй беозор, эй мўмин жонзот,
Жайрон, нега кўзинг тўла ёш?

Бу дунёнинг нокаслари бор,
Эзгуликни кўролмайдилар.
Мени ҳам қон қилдилар улар,
Жайрон, нега кўзинг тўла ёш?..

Лабим билан яранг силайман,
Сенга дарди шифо тилайман,
Кел, туғишган оғанг бўлай мен,
Жайрон, нега кўзинг тўла ёш?

ОРЗУ

Туғилмасдан олдин мен
Чиқиб арши аълога,
Ойни ўпиб, қолдим мен
Юлдузлардан балага.

Туғилгандан то шу дам,
Қумсаб кеча-кундузлар,
Ой қани, деб йиғласам,
Ғийбат қилар юлдузлар...

Ҳиқиллама, ҳей юрак,
Дунё билан ишим йўқ.
Бўлса менга Ой керак,
Юлдузларга ҳушим йўқ!

МАКТУБ

Севгилим,
Севгилим,
Оғрийди дилим.
Жоним оғрийверар сизни уйласам.
Гулдай юзингизни силар энди ким,
Мени эслармисиз-йўқми уша дам...

Булутлар кук кезар кунда пиёда,
Уфққа офтоб ботар қизил гулхандай.
Армоним экансиз ёруғ дунёда,
Сизни уйламасдан яшарман қандай.

Кунглим айвонида куз хуштак чалар,
Кузимдан ёш бўлиб ёғади япроқ.
Дустларим — такаббур шоирваччалар,
Ўзларин севишар ёридан кўпроқ.

Кунларнинг кафтида севги ханжари,
Бағримда бегуноҳ бир гул сўнади.
Тойчоққа айланиб гоҳ кечалари,
Тупроқда ағанаб ётгим келади!..

Севгилим,
Севгилим,
Оғрийди дилим.
Жоним ёмон оғрир сизни уйласам.
Сунбул сочингизни силар энди ким,
Мени эслайсизми-йўқми ушал дам.

Билмайман,
Билишни истамайман ҳам.
Билганим — менга бахт насиб этмади.
Йиллар ўтаверди кўзим ўнгидан,
Сизнинг ойдек рухсорингиз кетмади.

Дунё омон бўлсин,
Сиз бўлинг омон,
Омадли бўлинг сиз,
Бахтли бўлинг сиз.
Лекин
Билиб қўйинг,
Билиб қўйинг, ҳамон
Сизни унутолмас Муҳаммадингиз!

БИБИ

Марғилон ҳавоси элитди андек,
Маъюс кучаларда юрдим довдираб.
Ҳозир Кумуш чиқиб қоладигандек
Ҳар эшикка боқдим кўзим жовдираб.

Чиқса, Биби, дердим,
Шеърга ёр бўлдим,
У бир юҳо янглиғ домига тортар.
Шухрат йулиққанда дўстга зор бўлдим,
Қалбимни ёлғизлик азоби ўртар.

Асли-ку шаҳарга йўлим чап эди,
Нетай, пойтахтдаман, насибам экан.
Сени-ку душманинг бир Зайнаб эди,
Менинг кундошим кўп, ёвларим улкан!..

Булардан кўркқулик. Булар доғули,
Зайнаб нима? Зайнаб бир рашк бандаси.
Булар душманларнинг энг номард хили,
Булар кундошларнинг энг шармандаси.

Қон тўла кўзида ялтирар ҳасад,
Булар на шоир, на омадсиз одам.
Улар оёқ қўйган ҳар зина жасад,
Шулар гумдон қилган Қодирийни ҳам...

Марғилон ҳавоси элитди андек,
Маъюс кучаларда юрдим довдираб.

Ҳозир Кумуш чиқиб қоладигандек,
Ҳар эшикка боқдим кузим жовдираб.

Чиқса, Биби, дердим,
Мен ёзмай қўйдим,
Урнингга борай, сен Марғилонга қайт.
Тугилдим. Яшадим. Зерикдим. Тўйдим.
Заҳаридан берсин, кундошингга айт!..

Бисотимни боғда бир ҳалол
Капалакка алмашаман мен.
Ҳаётимни кўкдаги зилол
Камалакка алмашаман мен.

Ёғдуларга чумилган шаҳар
Бетонлари биқинни чақар.
Уйим қаср бўлса ҳам агар,
Гувалакка алмашаман мен.

Шоирликни суймайди жиним,
Менга ҳавас қилмагин, иним.
Шухратимни тотли бир тилим
Ҳандалакка алмашаман мен.

Қушиқларим бўлиб овоза,
Юртда машҳур эмишман тоза!..
Барча ёзган шеърим бир коса
Сумалакка алмашаман мен.

ХАЁЛ

Хаёл қандай яхши,
Ақангга ухшар.
Уйнатар елкага кутариб олиб.
Бу парвоз сўнгида йиглашинг мумкин,
Соғинган онангнинг олдида қолиб.

Хаёл қандай яхши,
Хаёл қандай соз.
Қўшиқлар сочади босган изингга.
Бир кечада бориб айтишинг мумкин,
Изҳори дилингни суйган қизингга.

Беғубор болалик юлдуздай олис,
Аmmo хаёл учун у ҳам бир қадам.
Тарсиллаб қовунлар ёрилган полиз,
Сен ёлғиз ётибсан, тепангда — бодом.

Гуллари тукилар уша бодомнинг,
Капалакдай келиб юзингга қунар.
Хаёл ҳам туғишган укаси одамнинг —
Қаёққа юборсанг финг демай жунар.

Кўксида хаёлинг турса йиғилиб,
Қуёшни уйғотиб келса бўлади.
Шоирларнинг бари ерда туғилиб,
Осмону фалакда ўлади.

ОДДИЙ МУАЛЛИМ

Қадри билинади менга энди гоҳ
Олис мактабимнинг ўша беҳашам...
Навоий-ку бизга устоздир, бироқ
Кимдир ўқитган-ку Навоийни ҳам.
Шундай буюк зотга ҳарф ўргатган ким?..
Оддий муаллим-да, оддий муаллим.

Тупроқдек хокисор, безовта жонлар,
Аммо қаноатда тогдек улуғвор,
Ҳатто Темурдайн Соҳибқиронлар
Пирим деб, этагин упган зотлар бор.
Қайсар жаҳонгирга йул кўрсатган ким?..
Оддий муаллим-да, оддий муаллим.

Йуқдан Берунийлар бинолар қилган,
Машрабни машҳури дунёлар қилган.
Ҳусайнни — Ибн Синолар қилган,
Абдуллонинг тилин бурролар қилган,
Илон ўйнатгандек сўз ўйнатган ким?..
Оддий муаллим-да, оддий муаллим.

Лекин бу ҳаёт ниш-санчиқларидан,
Қоқинса кўтарган қўлтиқларидан,
Отадек эзилган ғуссага ботса,
Боладек қувонган ютуқларидан,
Уйқуда шогирдин ўйлаб ётган ким?..
Оддий муаллим-да, оддий муаллим.

Улфат куп-у аммо бир дўсти ҳамроҳ —
Ҳалим тополмадим ундан ҳалимроқ.
Қанча устоз кўрдим, қанча олийғоҳ,
Олим тополмадим ундан олимроқ.
Бола юрагимда бебаҳо тилсим —
Оддий муаллим-да, оддий муаллим.

Юзга кираман мен Худо хоҳласа —
Юз йилдан кейин бир мўмин уртоғим
Кўзим ёпиб қўйса, жағим боғласа,
Сўнги сафар сари отланган чоғим,
Фақат бир кимсадан бўлади қарзим,
Оддий муаллим-да, оддий муаллим!

ЭРКА КИЙИК

Эрка кийик, майлими бир эркаласам,
Мажнун булиб, саҳроларга етакласам,
Бу дунёда бирдай ғариб мен ҳам, сен ҳам,
Эрка кийик, майлими бир эркаласам?..

Сенинг кузинг қора, менинг кузим қора,
Сенинг бағринг яра, менинг бағрим яра,
Бу дунёда сен бечора, мен бечора!..
Эрка кийик, майлими бир эркаласам?..

Шамол эмас, изинг қувиб юрди камон,
Сайёд менинг кулбамни ҳам қилди вайрон,
Сенинг жонинг, менинг жоним — омонат жон,
Эрка кийик, майлими бир эркаласам?..

Кел, йиглаймиз биргалашиб янтоқларга,
Саҳроларда қуримаган булоқларга,
Иккаламиз яралганмиз қийноқларга,
Эрка кийик, майлими бир эркаласам?..

Умримизнинг барча йули, сўқмоғи чўғ,
Чўгдан қўрқма, беюз қўйган қопқондан қўрқ,
Бу дунёда сенга дўст йўқ, менга дўст йўқ,
Эрка кийик, майлими бир эркаласам?..

Соч оқарди, дилдош кутиб кузим толди,
Юрагимдан тукилмай не сўзим қолди,
Йўл сўнгида, ҳеч бўлмаса, ўлим олди
Эрка кийик, майлими бир эркаласам?..

МАРСИЯ

Фарзанд доғи куйдиради куйган сари,
Дийдалари кўз ўнгидан кетмас нари.
Оназорин тилаб олган болалари,
Афғон қирларида қолган баҳодирлар.

Алвон-алвон гуллар ёғар адирларга,
Қўл етмайди сизлар ётган қабрларга.
Олис юртда йўлдош бўлиб Бобурларга,
Афғон қирларида қолган баҳодирлар.

Жалолиддин қони жушиб қонингизда,
Умид қилиб узилмаган жонингизда.
Навоийдек зотлар ётар ёнингизда,
Афғон қирларида қолган баҳодирлар.

Йигит бўлиб яйрабгина юрмай кетган,
Бир қиз кокилларин кўзга сурмай кетган.
Туғилган боласин бўйин кўрмай кетган,
Афғон қирларида қолган баҳодирлар.

Кимга керак бўлди, кимга керак бўлди;
Сиз ўлдингиз, кимнинг бўйи терак бўлди.
Бу дунёда ўлим ҳам бир эрмак бўлди,
Афғон қирларида қолган баҳодирлар.

Мен бағримдан шаънингизга шеър тиладим,
Дунё мендан, мен дунёдан ўпкаладим.
Туғишгандан азиз менинг укаларим,
Афғон қирларида қолган баҳодирлар.

Фарзанд доғи куйдиради куйган сари,
Дийдалари кўз ўнгидан кетмай нари.
Оназорин тилаб олган болалари,
Афғон қирларида қолган баҳодирлар.

* * *

Кўнгил шодлигига йўқдир ниҳоя,
Жонимни аллалар туғилган ерим.
Салом, ота макон ва бедапоя —
Олифта қизларга ёқмаган шеърим!..

Сен ўша — ўшасан, дилкашу мўмин
Дунёни уйлайсан шудгорни кеча.
Юзингдан сув оқиб тинмайди бир кун,
Кўзингдан аримас ташвиш бир кеча.

Мен эса яшадим олисда бебош,
Тилла сирғаларнинг жаранги аро.
Ўсди, ўсаверди юрак — харсангтош,
Болангга ўхшамай турибман, қара.

Келаман битталаб териб лой йўлдан
Олтин ёшлигимнинг суратларини...
Ўрдаклар учади оғриниб қўлдан,
Офтобга тутгали ҳўл патларини.

Кўнгил шодлигига йўқдир ниҳоя,
Энди қадринг билдим, туғилган ерим.
Салом, яйдоқ дала ва ғўзапоя —
Олифта қизларга ёқмаган шеърим!..

СЕВГИ БУ...

Севмоқ бу,
Кечирмоқ дегани асли,
Токи бу дунёда қуёш бор, гул бор.
Ялпизлар гуллаган шу баҳор фасли,
Содиқ ҳамдам бўлгин сен менга, дилбар.

Ғийбатлар тингладим, айланди бошим,
Ҳўл тупроқ куйдирди товонларимни.
Ва мана мен унга кўнглимдан юлқиб
Кўмдим беор дўстдек гумонларимни.

Уйлар суравердим кечалар танҳо,
Гоҳи жиққа ёшга тўлганда кўзим.
Ва сени севмоқдан олдин бир куни
Дилдан севиб қолдим ўзимни ўзим...

Севмоқ бу ўзингни англамоқ асли,
Токи замин аро қуёш бор, гул бор.
Райҳонга кўмилган шу баҳор фасли,
Садоқатли ёр бўл, сен менга, дилбар.

Севгилим, мен сени севаман, тамом,
Ғамгин кўзинг, ҳадик тўла кўзингни.
Севмоқ — бу кунда бир кўрмоқ бахтидир
Озгин қўлларингни, сепкил юзингни...

ДУНЁ БУ

Бир қарасанг, баланд тахтада ултирар,
Бошинг силаб қорнингни ҳам туйдирар.
Бир қарасанг узи, нон, дер мултираб —
Бирда подшоҳ, бирда ирмоқ дунё бу.

Бир қарасанг, қирғоғидан тошади,
Тулқинлари булутга ёндошади.
Бир қарасанг, зурға бир тош ошади —
Бирда ирмоқ, бирда дарё дунё бу.

Бир қарасанг, қулундайин уйноқи,
Бўшатишган бўйнидан бўйинбоғи.
Бир қарасанг, тизза тўла титроғи,
Бир кун бола, бир кун момо дунё бу...

Бир дардим бор — тор келади кукрагим,
Айтсам йиғлаб сел бўлади, узбагим.
Айтинг, қачон эл бўлади узбагим?..
Миртемирни қилган адо дунё бу.

От ҳам ёмон кўрар отнинг зурини,
Турта-турта қуритади шурини.
Тура бўлдик — кўрмай жойлар турини,
Кўпкаридай ажаб савдо дунё бу...

Эй, карамли ҳаёт, сендан айланай,
Кўксимдаги баёт, сендан айланай.
Неки берсанг — бергил одам танламай,
Бир елпиниб утар сабо дунё бу!

ҲЕЧ КИМГА БЕРМАЙМИЗ

Оқ йургакка урагансан ўзинг бизни,
Ҳам оқ ювиб-тарагансан ўзинг бизни,
Бешигимиз узра бедор она бўлиб,
Кунимизга ярагансан ўзинг бизни.
Фидойинг бўлгаймиз сени, Ўзбекистон,
Ҳеч кимга бермаймиз сени, Ўзбекистон!..

Қалқонинг бор ким қасд қилса гар жонингга,
Алпомишнинг руҳи ёр ҳар ўғлонингга.
Асрагаймиз гиёҳинг ҳам гулдай ўпиб:
Ёвлар яқин йўлолмагай кўрғонингга.
Адойинг бўлгаймиз сени, Ўзбекистон,
Ҳеч кимга бермаймиз сени, Ўзбекистон!..

Тузинг татиб, унутганлар хор бўлади,
Кузларига икки дунё тор бўлади.
Шодон дамнинг кўролмаган юртфурушлар,
Бир кун бир кафт қумлоғингга зор бўлади.
Ёнингда тургаймиз сени, Ўзбекистон,
Ҳеч кимга бермаймиз сени, Ўзбекистон!..

Гул кўрингай даштингдаги гиёҳ-хасдир,
Соддадил-у улуғворлик сенга хосдир.
Севамикки, чўлларинг ҳам бизга жаннат,
Тупроғинг ҳам Макка мисол муқаддасдир.
Онадек кургаймиз сени, Ўзбекистон,
Ҳеч кимга бермаймиз сени, Ўзбекистон!

БУҒДОЙПОЯЛАР

Мен таъзим қиламан буғдой пойига,
Ҳали ҳеч кимса-ку бошим эгмаган.
Одамлар бор, ахир, туққан жойига
Бир бошоқ буғдойча нафи тегмаган.
Чуксин қошингизда тоғлар, қоялар,
Сиз шунга лойиқсиз, буғдойпоялар.

Сирдарё дейсизми ё Самарқанддир,
Қайда ўзбек бўлса, уйида тандир.
Шоирлар юртимас кимдир айтгандек,
Аслида, бу диёр деҳқон — Ватандир.
Сизда жами ҳикмат ва ҳикоялар,
Сиз зур машойихсиз, буғдойпоялар.

Ёмғирда ёғилмай ҳулга ботгансиз,
Шамолда тукилмай бизга қайтгансиз.
Отамга қушилиб ухламай чиққан,
Онамга қушилиб алла айтгансиз.
Ва енгил тин олган кетгач соялар,
Ҳалол халойиқсиз, буғдойпоялар!..

Қадрингиз билмаслар бугун ҳам қанча,
Назарга илмаслар бугун ҳам қанча.
Ранжиманг, ранжишга арзимас улар,
Гала текинтомоқ, гала тирранча.
Улар бир беюррак, бениҳоялар,
Яшолмас қуллуқсиз, буғдойпоялар.

Шошманг, қошингизга бораман узим,
Сизга бир дардимни ёраман узим.
Бир сирни айтмабман: биз энди хур халқ,
Истаган лойимни қораман узим.
Кетди думин тугиб ул ёт ғоялар,
Улуғмиз, “Улуғ”сиз, буғдойпоялар!..

Тинчлик қандай улуғ!
Тинчлик қандай соз!
Мен Сүз уммонида ношуд бир ғаввос.
Қорним тук, устим бут, яна нима дей,
Бир бор қошингизда бош эгдим, холос.
Асли минг қуллукқа арзир доялар,
Буғдойпояларим, буғдойпоялар!

МУНОЖОТ

Ватан —
Куксимдаги
Бебаҳо тилсим,
Сенга иддаолар
Қилмай севаман.
Гоҳо онам дейман,
Гоҳида синглим,
Гоҳи
Кимлигинг ҳам
Билмай севаман!..

Бугун олислардан
Сенга муралар,
Кеча
Тузинг ялаб
Сотган туралар,
“Оҳ!” десанг,
Шаталоқ
Отган туралар,
Мен эса
Ёнингдан
Жилмай севаман.

Мен учун
Турттала
Томонинг азиз,
Санасам —
Сочингдан
Товонинг азиз.
Андижонинг азиз,
Сурхонинг азиз,
Бирини — биридан
Юлмай севаман!..

Чуксанг,
Тур, синглим, деб,
Бирга йиглайман,
Урсанг,
Онам дейман,
Кўлинг силайман.
Сендан ранжимамайман,
Гина қилмайман,
Хоҳ хумрай,
Хоҳ жилмай —
Бирдай севаман.

Ўзинг
Ёлғиз жоним
Олампаноҳим,
Бу дунё
Майда бир
Жийдачанг шохи,
Ватан —
Юрагимнинг
Ширмон булоғи,
Сойингни
Дарёйи
Нилдай севаман.

Бу ёруғ оламда
Йўғ-у боримсан,
Тилимнинг остида
Новвотзоримсан,
Сен манинг
Ягона
Пайғамбаримсан,
Мен Билол,
Мен ҳабаш —
Кулдай севаман!..

ШОИР ОРЗУСИ

Куксим тула
дардли суз бўлса,
Бир мард ғаним,
битта дуст бўлса.
Бир парча ер,
бир парча осмон,
Бир кафт буғдой,
бир сув тегирмон,
Кечаларим ёрутувчи шам,
Қоғоз бўлса,
бир қийшиқ қалам.
Хаёлларим —
бир яйлов бўлса,
Болаларим —
бир утов бўлса.
На зар-у
на олтиним бўлса,
Биттагина хотиним бўлса,
Гузал бўлса ва...
Соқов бўлса!

ДУНЁ

Бир кун аёз туғар, бир кун туғар ёз,
Бир кун ёмғир ёғар, қор булар кун бор.
Ўйнаб яшасанг ҳам уйлаб қадам бос,
Оёқости арқон дор булар кун бор.

Товуснинг патидан қулида қалам,
Ҳар қадамдан огоҳ сарвари олам.
Одамдай яшаса ҳазрати Одам
Йуқдан йуқлагани бор булар кун бор.

Тоғлар нураб бир кун кукка ёндошган,
Жилғага айланар дарёлар тошган,
Бир ҳафта бек бўлиб, ҳаддидан ошган,
Халқни хўрлаганлар хор булар кун бор.

Турга чиқиб бир кун пойда ётганлар,
Йўлбарсга йулиққай жайрон отганлар.
Тузлигин унутиб, юртин сотганлар —
Парча тупроғига зор булар кун бор.

Кўзингда ёш қалқиб деганда — Ватан,
Жонинг қалқиб тушса, жимирлаб бадан.
Чорлаганда учиб келсанг Каъбадан,
Интиланга толе ёр булар кун бор.

Кўпдир айтилмаган кўнгил баёзи,
Машшоқ юрагимнинг ипак сози.
Ҳали дунёларни тутар овози,
Шоир ҳам қаторда нор булар кун бор.

ЧҮЛПОН

Улса узи улар,
Сўзи ўлмайди.
Ҳамиша барҳаёт насл шоирлар.
Ҳақиқий шоирнинг қабри бўлмайди,
Юракка кўмилар асл шоирлар.
Йўқса йўқламоқни ўргатинг менга,
Чўлпоннинг гўрини кўрсатинг менга?..

Хазон билмас боғдир шоирнинг зури,
Сархил мевалари мунтазир бағир.
Кўкка туташ тоғдир шоирнинг зури,
Тоғни ерга кўмиб буларми ахир?..
Эртак сўйламакни тўхтатинг менга,
Чўлпоннинг гўрини кўрсатинг менга.

Бошга болиш қилиб қайин пўстини,
Балки у ҳорган-у ухлаб ётгандир.
Душмани тан бериб, кўриқлаб уни,
Эҳтимол, энг яқин дўсти сотгандир...
Рост сўзини айтар, уйғотинг, менга,
Чўлпоннинг гўрини кўрсатинг менга.

Қани шеърни енгган маҳмадоналар,
Енг шимариб энган маҳмадоналар.
Ўзин чорбоғидан ўзи юлқилаб,
Гулханга гул кўмган маҳмадоналар?..
Туртиб турғазинг бир, сўзлатинг менга,
Чўлпоннинг гўрини кўрсатинг менга.

Ўзи қаландару шоир байти шоҳ,
Тупроқда гиёҳ-у осмонда қушдир.
Шоирни ўлдирмоқ — сувни ёндирмоқ,
Ерни синдирмоқдек мушкул юмушдир.
Эй, сиз, уйлаб уйнатинг менга,
Чўлпоннинг гурили кўрсатинг менга.

Сўз бор — ўлган тирик, тириклар жонсиз,
Ойдин хотира бор — кўнгил гавҳари.
Кетар битта-битта ному нишонсиз
Уни йўқ қилмоқчи бўлганнинг бари!..
Биттасин номини эслатинг менга,
Чўлпоннинг гурили кўрсатинг менга.

Улса ўзи ўлар,
Сўзи ўлмайди.
Ҳамиша барҳаёт насл шоирлар.
Ҳақиқий шоирнинг қабри бўлмайди,
Юракка кўмилар асл шоирлар.
Йўқса йўқлаш йўлин ўргатинг менга,
Чўлпоннинг гурили кўрсатинг менга!

ОЙНОМА

Оқшомлари қовундай
Юмалайди ой ерда.
Менга айтинг, қуёшнинг
Остонаси қаерда?

Тилинг борми, булса бир
Ҳайқириб бер, Оймома.
Шу кучада бир қиз бор,
Чақириб бер, Оймома!..

Урмалаб бор, мен учун
Эшигига бошинг ур.
Юзларига юзинг бос,
Қошларига қошинг сур.

Узрим айтгин, юракдан
Уни тавоф этарман.
Келаман деб ҳар кеча
Келолмасам нетарман.

Қай кун йуқлаб боргандим,
Кўрмайин ҳол сўргандим.
Мен севишни тундаги
Сукунатдан ўргандим...

Мен учун ҳам ўзинг бир
Ҳайқириб бер, Оймома.
Сендан ойдин бир қиз бор,
Чақириб бер, Оймома!..

МАШРАБ ҲИРГОЙИСИ

Донишни қийнаб тўймаган,
Ҳоли-жонига қўймаган.
Нодон билан кулиб-ўйнаган,
Пихини ёрган дунёсан.

Ўғрини сийлаб овлоқда,
Ошини мақтаб товоқда.
Тўғрини қийнаб сиртмоқда,
Лойларга қорган дунёсан.

Утга бостириб далани,
Сувга чуқтириб қалъани,
Отадан олдин болани
Жонини олган дунёсан.

Улуғин хўрлар сенмасми —
Турга утказиб нокасни,
Оти ўрнига йулбарсни,
Қўшига солган дунёсан.

Ким ҳам ишонар нозингга,
Баҳоринг ухшар ёзингга.
Куйларинг тушмас созингга —
Қўшиғи ёлғон дунёсан!..

Оқ рўмол ўраб отиндай,
Товланма менга олтиндай.
Бола кўрмаган хотиндай
Алласи ёлғон дунёсан!

ҚАДАҲСУЗ

Офтобсан, сендан
бир сояман, Ота.

Сочни оқ, бағримни
эса босар ғам.

Она, сенга нафим
тегмади ҳатто,

Остонанг қуриган
кучугингча ҳам.

Содиқ ушал итни
дустдек қучарман,

Мен бугун кучуклар
учун ичарман!..

Осмондан уйингга
буйладим, иним,

Ушоқ жонингда ҳеч
қурмадим тиним.

Ҳолинг не кечгани
хаёлимда йўқ,

Мен фақат ўзимни
уйладим, иним.

Ақалик тўнини энди
ечарман,

Мен бугун кичиклар
учун ичарман!..

Сочига толпопук —
тож илганларим,

Гунчадек ийманиб
очилганларим.
Бир уйда туғилиб,
ўсганим ушал,
Дунёга бодроқдек
чочилганларим,
Сингиллар —
суюклар учун ичарман,
Беозор кийиклар учун ичарман!..

Майли, ёқмаганим, майли ёққаним,
Майли хоҳ дўст бўлсин, майли хоҳ ғаним.
Дилида дард борки, бошида ғавғо,
Таниганлариму танимаганим,
Мен бугун барини бир-бир қучарман,
Юраги куйиклар учун ичарман!..

Гарчи содда байтим, гарчи тўпори,
Кўнглимда тўкилган кўнглимда бори.
Майли, кутмаса ҳам куйимни ҳеч ким,
Майли, тутмаса ҳам шеърим хумори.
Мен-ку ёзсам ёздим етканча дармон,
Эртанги буюклар учун ичарман!..

НАСИБА

Кун тегмаган буйнингизга тилла маржон,
Қақшатдингиз қошингизни суза-суза.
Ай, бировнинг насибаси — Насибажон,
Ажралишдик, энди қандоқ қилавуза...

Нима бўлса бўлди энди, эй жонажон,
Пешонадан курамиз-да, пешонадан.
Хаёл билан йулга чиқиб Фарғонадан,
Кучангизга ҳар куни бир келавуза...

Гуноҳ бизда, нолиш йўқ Сиз Гулойимдан,
Гиштар кучган қумдан қурган бинойимдан,
Энгак кучиб, энди фақат Худойимдан
Бизга тўзим, Сизга умр тилавуза...

Ёр дегани ёнингда юрса куйманиб,
Суймасанг ҳам қолар экансан ўрганиб.
Фақат ҳануз Тошкан деса жон ўртаниб,
Билдирмасдан тунлар йиғлаб олавуза...

Йиллар йўнар, йиллар кўмар дилда дардни,
Ранги кетар ҳар қандайин муҳаббатни,
Унутгансиз Сиз албатта Муҳаммадни —
Бунисини ўзувузам билавуза!

Кун тегмаган буйнингизда тилла маржон,
Қақшатдингиз қошларингиз суза-суза.
Ай, бировнинг насибаси, Насибажон,
Ажралишдик, энди қандоқ қилавуза...

ОҚ ҚУЧҚОР

Беканг мендай сурамай
Пойимга қурбон қилди.
Жовдираган кузларинг
Юрагимни қон қилди.
Оқ қучқорим, оқ қучқор,
Олдингда гуноҳим бор...
Олмос ханжар ялтираб,
Тусиб қуйди қуёшни,
Курдим умримда илк бор
Қонга томган кузёшни.
Қараб турдим сесканмай,
Кечир, мен бағритошни...
Оқ қучқорим, оқ қучқор,
Олдингда гуноҳим бор.
Наҳот кузёш кургали
Мен шунчалар йул босдим?
Жониворим, мен бунчалар
Иззатталаб эмасдим,
Мен келсам, сен кетишинг
Билганимда келмасдим...
Оқ қучқорим, оқ қучқор,
Олдингда гуноҳим бор.
Бекалар шу: гоҳ суйиб,
Гоҳ куйдириб утарлар.
Қизлигида ўзларин
Маликадек тутарлар.
Сунг оёғинг остига
Қучқор суйиб кутарлар.

Оқ кучқорим, оқ кучқор,
Олдингда гуноҳим бор...
Бу ҳовлига энди мен
Сира қайтиб келмайман,
Кучқорини қийнаган
Бекаларни севмайман,
Ўзим кучқор шоирман,
Кучқор гуштин емайман!..
Оқ кучқорим, оқ кучқор,
Олдингда гуноҳим бор.

ШУКР ДЕЙСАН СЕН ҚАЧОН?

Таъмагирни тортқилаб,
Нафси қўймас, дейдилар.
Нокас ўзи тўйса ҳам,
Қўзи тўймас, дейдилар.

Боқ бир ёруғ оламга —
Кимлар зўрға кун кўрар.
Одамлар бор, боғдаги
Булбулдан ҳам пул сўрар.

Ёлғон дунё — бу дунё,
Арзон дунё — бу дунё.
Не-не ҳоким, беклардан
Қолган дунё — бу дунё.

Киприқдан ҳам қисқадир
Молу дунё йўллари.
Ибрат бўлсин, Искандар
Очиқ кетган қўллари!..

Узат дейсан, бер дейсан,
Ҳеч қўймадинг, одамзод.
Туя тўйди, фил тўйди,
Сен тўймадинг, одамзод.

Шукр қилар ҳаттоки,
Қумурсқа, паррандалар,
Шукр дейсан сен қачон,
Хом сут эмган бандалар?

Бу уч кунлик дунёда
Савлатингга керилма.
Қаср қурма, боғ қолдир,
Давлатингга керилма.

Ўз элингни қақшатсанг,
Хор бўласан ўзинг ҳам.
Бир кун шу эл меҳрига
Зор бўласан ўзинг ҳам!..

ИЙМОН ҚЎШИҒИ

Умрнинг ҳар куни байраммас, тўймас,
Уچار оқшоми бор олдинда чироқ.
Кўйлагингга қараб жаннатга қўймас,
Ажрим булар бир кун савоб-у гуноҳ.
Чўян дошқозонга шайтон ут қалар,
Қутқарса бир куни иймон қутқарар...

Номинг тутган тузинг тотмай кетмасин,
Уйингда ҳар куни ёстиқ етмасин.
Тўртта майизингни қуш ҳам еб кетар,
Уйинг четлаб одам зоти ўтмасин.
Берк сароймас — очиқ айвон қутқарар,
Меҳмонни бир куни меҳмон қутқарар...

Хор қилиб ўйнама ҳар кимса бошин,
Йигит ғарибию қизнинг ювошин.
Қўшқингни куз-қўзлаб, зорингдан сўзлаб,
Мустарин кўзидан оқизма ёшин.
Кимда — кетар ҳусн, ким хуш бўй тарар,
Лолани хокисор райҳон қутқарар.

Ботинда бошқа-ю зоҳир бўлаксан,
Аввал бошқа эдинг, охир бўлаксан.
Кўнгил кучасида, кўнгил кўйида,
Келган изга қайтиб борар йўлаксан.
Бунда ҳар ким ўзи қул — жон қутқарар,
На шоҳ, на ҳакими Луқмон қутқарар.

ОТАЖОНЛАР

Қурғонига борин туккан отажонлар,
Фарзандига жонин тиккан отажонлар.
Бегойим деб ардоқлаган қизларини,
Ўғлига от бўлиб чўккан отажонлар...

Юрак олов-ёлқинлиги Сиз туфайли,
Бизнинг ёшлик олтинлиги Сиз туфайли.
Дастурхонлар тукинлиги Сиз туфайли,
Сиз йўқ уйда файз йўқ экан, отажонлар...

Биз не этсак бориб Сизга тегар экан,
Бизга шўхлик — Сизларга қон жигар экан.
Отанг улса болалик ҳам тугар экан,
Сизлар тирик — биз шўх экан, отажонлар...

Шоду мамнун — давронини сур отанинг,
Ҳолинг забун — бор пинжига кир отанинг,
Ўтгиз ўғил, боқолмайсан бир отани!..
Ердек хоксор, кўкдек улкан, отажонлар.

Адойингиз бўлсак арзир, адойингиз,
Пайғамбарнинг нидосидир нидойингиз.
Биз кўкарсак — кўкартирган дуойингиз,
Биз бир ниҳол Сизлар эккан, отажонлар...

Қурғонига борин туккан отажонлар,
Фарзандига жонин тиккан отажонлар.
Бегойим деб ардоқлаган қизларини
Ўғлига от бўлиб чўккан ОТАЖОНЛАР!!!

ХАЛҚОНА

Қиз деганнинг кукси тула уй бўлади,
Йигит бир кун етилиб буй бўлади.
Бир тандир нон ўртада, бир коса сув,
Ўнта ўзбек йиғилса — туй бўлади...

Руёбларга чиқади ширин тушлар,
Келинчакнинг енгидан куёв ушлар...
Бешикларни бушатиб бир-бирига,
Туғилади Тумарис, Алпомишлар.

Суюнгандан оналар кўзида ёш,
Отахонлар юзида порлар қуёш.
Набиралар тулади ҳовлиларга,
Бари бир хил — қорасочу қорақош.

Бола гапин ёқтирмас қайтганини,
Бизда бола қилдирар айтганини.
Майли, содиқ ўсса бас юртига у,
Бошларига кўтариб Ватанини...

Дабдабасиз даврада нур бўлади,
Куёв — тура, келинчак — ҳур бўлади.
Қайда ялла янграса келаверинг,
Ўзбегимнинг туйлари зўр бўлади.

Севгим менинг, мен билмадим, менинг севгим,
Кузинг шаҳломиди сенинг, хумормиди.
Эртакдаги Лайли сендай дилдормиди,
Ай, юзингни бир кўрмадим, менинг севгим.

Гоҳ гул бўлиб яшнади дил, гоҳ сўлди гул,
Гоҳ йиғлатиб, гоҳо ўзи қон бўлди дил.
Томоғимга чирқираган жон бўлди дил,
Ай, юзингни бир кўрмадим, менинг севгим.

Сени фақат олислардан аллаладим,
Эркаласам хаёлимда эркаладим.
Сочларингни тушларимда сийпаладим,
Ай, юзингни бир кўрмадим, менинг севгим.

Сен куш бўлиб учдинг-кетдинг, тутолмадим,
Оҳу бўлиб қочдинг, қувиб етолмадим.
Бир бор кўриб, бир ширин сўз айтолмадим,
Ай, юзингни бир кўрмадим, менинг севгим.

Соч оқарди юракдаги шу бир чўғ деб,
Армондаги, тилакдаги шу бир чўғ деб.
Йигит умрим зорланади севги йўқ деб,
Ай, юзингни бир кўрмадим, менинг севгим.

Ана, ажал остонамда турар бўйлаб,
Фаришталар чорлар мени улан сўйлаб.
Жаннатларда зерикарман сени ўйлаб,
Ай, юзингни бир кўрмадим, менинг севгим.

БИЗ БАХТЛИ БУЛАМИЗ

Майли-да кимгадир
Ёқса,
ёқмаса,
Уларга қушилиб
йиғлашармидик.
Биз бахтли буламиз
Худо хоҳласа —
Худо хоҳламаса
учрашармидик...

Райҳон ҳидларини
йўлларимга сеп,
кут мени,
ҳар оқшом
кукка ой чиққан.
Фақат,
йиғламагин,
Гуноҳим не деб,
Айбинг —
Онанг сени
чиройли туққан!..

Менга бир табассум
ҳадя эт, эй ёр,
Нур томсин
лабларинг
соҳилларидан.
Ўзинг айт,
Сендай қиз
яна қайда бор,
Киприклари узун
кокилларидаң?..

Ийманиб яшама
Хаёл пинжида,
Ёйил,
яйра жоним,
Ўртанма ғамда.
Ғийбатларга чида,
Тухматга чида —
Сен битгасан, ахир,
Ёруғ оламда.

Мен эса
Ошиғинг сенинг
Энг ғариб,
Тундан сўз
қарз олиб,
Тонгга тугувчи.
Сенинг ёнингда ҳам
Сени ахтариб,
Сенинг ёнингда ҳам
Сени кутувчи.

Иста,
Тиз чўкаман
ҳозир олдинда,
Севдим,
Севганимдан
Уялмоқ нечун.
Барча фаришталар
Сенинг қалбингда,
Ижарада турган
Қизлар мен учун!..

Биз бахтли бўламиз
Худо хоҳласа —
Худо хоҳламаса
Учрашармидик.

РУҲ ТҮТИСИ

Бош бир кун тош ёстиққа етар,
Руҳ тутиси танни тарк этар.
Дейдилар: ёш танламас ажал,
Худо билар, ким олдин кетар...

Офтоб елиб толса кўк узра,
Унга осмон сандиғи ҳужра.
Ҳақдан ҳукм, бандадан ижро,
Худо билар, ким олдин кетар?!

Пок дилингни кемирди ҳасад,
Қадамингда топдинг азият,
Дўстим, менга қилма васият,
Худо билар, ким олдин кетар.

Асо тутмиш қанча қадди дол,
Мен бир кучга тулган навниҳол,
Отам мени кўмар эҳтимол...
Худо билар, ким олдин кетар.

Кўзим кўкда, сизда хаёлим,
Жужуқларим — менинг камолим!..
Ғаниматмиз, жуфти ҳалолим,
Худо билар, ким олдин кетар!..

МЕНИНГ ЭРТАГИМСАН

Менинг шодлигимсан,
Болалигимсан,
Менинг гуссам ўзинг,
Менинг армоним.
Сени осмонимга олиб кетаман,
Ерда бизга кун йўқ, кун йўқдир, жоним.

Хато қилдиммикин мен эрта келиб,
Ё сен адашдингми келиб кейинми.
Гоҳо кимлигинг ҳам билмайди булиб,
Иним дейми сени, севгилим дейми?

Кел, деб айтолмасам нетаман,
Кет, деб ҳайдолмасам нетаман?
Сени осмонимга олиб кетаман,
Сени осмонимга олиб кетаман!..

Сенсиз утар кунлар, утади ойлар,
Ҳижрон юрагимга отади ёйлар.
Гоҳ учрашганда ҳам жилмайма, жоним,
Бутун дунё бизнинг йулимиз пойлар.

Уйламай дейману уйламай бўлмас,
Ўтсанг сен томон бир буйламай бўлмас.
Сен менинг ҳаммадан яширган сирим,
Менинг эртагимсан — суйламай бўлмас.

Кел, деб айтолмасам нетаман,
Кет, деб ҳайдолмасам нетаман.
Сени осмонимга олиб кетаман,
Сени осмонимга олиб кетаман.

ГУЗАЛЛАР

Гузалларим — гузал алдайсиз,
Гузал ҳатто — ёлғонингиз ҳам...
Гузал — кунгил қолдирмоғингиз,
Гузал — кунгил олганингиз ҳам.

Оламда йуқ Сиздек оввора,
Бечоралар ичра бечора.
Гузал — йулдан уриб минг бора,
Гузал — йулга солганингиз ҳам.

Гузал — бошда суйиб-сийпалаб,
Кунгилнинг бор мулкени талаб.
Аввал жонни қийма-қиймалаб,
Гузал — сунг уёлганингиз ҳам.

Кузларим-ку кўзингиз излар,
Аммо кўриб юрагим музлар,
Гузал — тунда қучиб, кундузлар
Танимасдан қолганингиз ҳам.

Бир боқсам хуш — мажнунтолдайсиз,
Заифу бечораҳолдайсиз,
Жоду билан пайт пойлайсиз —
Гузалларим, гузал алдайсиз!..

ТЕМУРБЕК

Суйиб сизни Темур қўйдим отингиз,
Жонимнинг бир парчасисиз, жон болам.
Алпомишлар бўлар сизнинг зотингиз,
Ўз элида ўзига бек, хон болам.

Бу дунёси поёни йўқ ўрмонзор,
Ўрмонларда менинг босган изим бор.
Қулоғизга аста айтар сўзим бор:
Арслоннинг боласи ҳам арслон, болам.

Номард байрам қилар чивин ўлдириб,
Мард мақтанмас бўлмагани булдириб.
Отлар чопинг майдонларни тулдириб —
Биздан сизга қолар бир майдон, болам.

Бир армоним — бўйингизни кўролмай,
Момо ўтди тўйингизни кўролмай.
Бир кўришга муяссарлар бўлолмай,
Жигаримни бир томони қон, болам...

Сиз — лоланинг бағридан топганимсиз,
Қирқ баҳордан тилаблар олганимсиз.
Кетар бўлсам изимдан қолганимсиз,
Кўзимнинг оқ-қорасисиз, жон болам.

Муборакдир бу кун йигит ёшингиз,
Мағрур бўлинг, эгилмасин бошингиз.
Мангу бўлсин худойим йўлдошингиз,
Ўз юртида ўзига бек, хон болам!..

ЁЛҒОНЧИ ЁР

Ёлғончи ёр, ёлғонларинг тугар қачон,
Ёлғон йиғлаб, куйганларинг тугар қачон.
Қачон менга бир илтифот айлағайсан,
Қачон тугар ситамларинг қарвон-қарвон,
Ёлғончи ёр, ёлғонларинг тугар қачон?..

Мажнун бўлдим, саҳроларда бир соя йўқ,
Менга офтоб — қароқчидан ҳимоя йўқ,
Унгимда чўғ, сулимда чўғ, кўнглимда чўғ,
Жоним сайёд қўлидаги жайрон-жайрон,
Ёлғончи ёр, ёлғонларинг тугар қачон?..

Узун тунлар бекорга мен тўлғонмасман,
Паризодим, сени севдим, ҳеч тонмасман,
Минг бир кеча эртагинг айт — ишонмасман,
Ишонмай ҳам кўзимда ёш маржон-маржон,
Ёлғончи ёр, ёлғонларинг тугар қачон?..

Жаннат ишвасига учиб ким чопмаган,
Тақдир менинг пешонамга қил ёпмаган,
Ношуд қулман — чаман кезиб гул топмаган,
Ўз ҳолимга энди ўзим ҳайрон-ҳайрон,
Ёлғончи ёр, ёлғонларинг тугар қачон?..

Тушунмадим муҳаббатнинг шевасига,
Кўнгил бердим сендай қизнинг нимасига,
Нега миндим омонат ишқ кемасига,
Ўз умримни ўзим қилдим вайрон-вайрон,
Ёлғончи ёр, ёлғонларинг тугар қачон?..

ЎТИНЧ

Фарғонанинг паривашлари,
Эй, жонимнинг қариндошлари.
Буйнингизга марварид бўлсин
Маржон-маржон кўзим ёшлари...

Муҳаббатдан айтишиб улан,
Кувалашиб ўсдик сиз билан,
Кетдим кейин булутдай кўчиб,
Қайтай энди қайси юз билан?..

Ёдимда соф туйғуларингиз,
Жаранглаган кулгуларингиз.
Ҳаётимда бўлмасангиз ҳам
Ҳаёлимда юрдиларингиз.

Қўрғонимга келмасангиз ҳам,
Армонимга бека бўлдингиз.
Сиз мен учун ўша-ўша шўх,
Ўша-ўша эрка бўлдингиз...

Ўйин дедик бу ёруғ олам,
Ўйин қилдинг муҳаббатни ҳам.
Қизлар, ўлан айтиб гоҳида
Эслаб қўйинг Муҳаммадни ҳам.

ОТА УЙ

Уч қутбга уч гулни
Кузатишди бир кунда,
Учта опа-сингилни
Узатишди бир кунда.

Уч маҳлиқо, уч тобон,
Юришарди ярқираб,
Уччаласи уч томон
Учиб кетди чирқираб.

Сурнай йиғлар, кунгиллар
Найдек нимта-нимтадир,
Энди опа-сингиллар
Куришади йилда бир.

Бири Шошда,
Бириси Уш,
Бири энди Бойсунда.
Ҳол сўрайди қизлардан
Она бўлиб ой тунда.

Хуш қол энди, болалик,
Кўҳна чорбоғ, хуш қолгин.
Уч қизингни ўрнига
Бозордан уч қуш олгин...

Хуш қол энди, Ота уй,
Ҳушларингдан айрилма.

Қизларингдан айрилдинг,
Қушларингдан айрилма.

Кенг қасрга келин бўл,
Ўз ошёнинг булакча.
Ота уйим олдида
Бу дунё бир кулмакча...

Уч қутбга уч гулни
Қузатишди бир кунда,
Учта опа-сингилни
Узатишди бир кунда.

Қиз болага қисмат шу —
Буни бошқа аташ йўқ.
Бир ҳовлида туғилиб,
Бир ҳовлида яшаш йўқ...

ҲАЗИЛ

Менинг ҳақимдаги ғийбатлар ёлғон,
Ихтиёр ўзимда булса қанийди.
Шароб ичиш менга Хайёмдан қолган,
Ичмасам ул зотнинг кўнгли ранжийди.

Ўзим бошладимми, ўзим қилгум бас,
Дустларим беҳуда заволим излар.
Агар қирққа кирмай улсам, май эмас,
Мени хароб этгай бевафо қизлар!..

МУДДАО

Кузда гўзал бизнинг Фарғона,
Қиёси йўқ жаннат маскандир.
Уйимизни соғиндим, она,
Боғимизда беҳи пишгандир...

Елар елдек қирда беарқон
Туёқлари чақноқ қулунлар.
Сойда танга сочадир ҳамон
Ўғил сураб сулув келинлар.

Сиз-чи, юрибсизми гимирлаб,
Кўнглингизда фаройиб ҳислар.
Олдингиздан утса қиқирлаб,
Сочига қул тегмаган қизлар.

Мен ҳам ўша-ўшаман, нодон,
Гоҳ панд бериб, гоҳида панд еб.
Машҳур қил, деб сураб худодан,
Тиламабман бахтли булай деб...

Кузда гўзал бизнинг Фарғона,
Қиёси йўқ жаннат ватандир.
Хатим тамом. Айтгандек, она,
Зеби эрга тегиб кетгандир?!

УЛАН

Туйларни ҳаммадан ҳам
Буй қизлар хуш кўрармиш.
Битта қиз эрга тегса,
Қирқтаси туш кўрармиш.

Туйхонада куй тиниб,
Тинганида оловлар,
Қирқ сулувни йиғлатиб
Кетар экан куёвлар...

Сингилларим, йиғламанг,
Йиғласангиз хафаман.
Юртни кезиб, сизларга
Ўзим куёв топаман.

Оқ тилаклар бор бўлса,
Омон бўлса умидлар,
Изингизга зор бўлар
Муҳаммаддек йигитлар!..

СУВПАРИ

Сени ҳеч ким севолмайди менингдек:
Васлингга зор бу ошиқлар эҳтимол,
Пойингга тиз чукиб йиғлар, эҳтимол,
Лекин содиқ бўлолмади менингдек!..

Алданма, ёр, алдамчилар макрига,
Малак бўлма бевафо ишқ шаҳрига,
Улар сени бир босса бас бағрига,
Сени ҳеч ким севолмайди менингдек.

Йулинг кесиб ўтсам — ўзим хижолат,
Узоқдан бир сени курсам кифоят,
Бир нигоҳинг ўзи менга иноят,
Сени ҳеч ким севолмайди менингдек.

Жонингга жон бўлмайман-у, севаман,
Ёнингга бир келмайман-у, севаман,
Исмингни ҳам билмайман-у, севаман,
Сени ҳеч ким севолмайди менингдек.

Сен кўкдаги ҳарир кўйлак, ҳур-нари,
Кўк кўлдаги тиниб қолган сувпари,
Муҳаммаднинг кўнглидаги дилбари,
Сени ҳеч ким севолмайди менингдек.

ЙИҒЛАБ ТУРИНГ

Эгар бўлдик эгилмаган бошимизни,
Тандан бу жон кетмасмиди сиз кетгунча.
Алдамчи деб атамасман асло Сизни —
Қиз боланинг ваъдалари буй етгунча,
Кўнгил учун йиғлаб туринг туй ўтгунча!

Буй етган қиз — учирма қуш, учар-кетар,
Бир кун суйиб бегонани қучар-кетар,
Эрта исмим ёдингиздан учар-кетар,
Қиз боланинг ваъдалари буй етгунча,
Кўнгил учун йиғлаб туринг туй ўтгунча.

Қизлар кўнгли баҳор билан ёз ўртаси,
Гоҳи олам, гоҳи араз — ноз ўртаси.
Қумқўрғондек омонат бу ишқ ўрдаси,
Қиз боланинг ваъдалари буй етгунча,
Кўнгил учун йиғлаб туринг туй ўтгунча!

Айтинг-айтинг, журналарим кулмасинлар,
Тили узун шум янгалар билмасинлар,
Куча-кўйда мени эрмак қилмасинлар —
Қиз боланинг ваъдалари буй етгунча,
Кўнгил учун йиғлаб туринг туй ўтгунча!

МЕН БИТТАДУРМАН

Санам, сочингдан ҳам шайдоларинг кўп,
Хуснинг ошиқлари — адоларинг кўп.
Ниманг кўп, кўйингда гадоларинг кўп,
Аммо мен биттаман, мен биттадурман.

Бек йигит бир сенинг пойингда хорман,
Гарчи дийдорингга муштоқу зорман,
Мен беун севарман, мен жим севарман,
Қиёматгача шул сукутдадурман.

Дейдилар: муҳаббат билмас масофа,
Айрилиқни писанд қилмас масофа.
Келурсан ўзинг деб бир кун инсофа —
Гоҳи Тошкент, гоҳи Ургутдадурман.

Тилинг билмасам ҳам тушунгандайман,
Сен билан гоҳи дўст тутунгандайман,
Гоҳи бу дўстликдан ўкингандайман,
Минг бир хаёл ичра минг биттадурман.

Суймоқ бу — гулханда куймоқ азали,
Мен шаҳар эркаси, сен тоғ гўзали.
Эслаб юр ёдингга тушган маҳали —
Шайдоларинг кўп-у, мен биттадурман!..

ЗЕБИ, ЗЕБИ...

Сузилма, ой, осмонда,
Сендан тулин юзлар бор.
Сурхон деган томонда
Ойдан ойдин қизлар бор.

Зеби дейман, Зебона,
Ишқингда мен девона.
Болаликда дўст қизлар,
Бўйга етгач бегона!..

Чоғим етмас чоғласам,
Офтоб эрир тафтидан.
Кечагина хоҳласам,
Сув ичардим кафтидан.

Зеби дердим, Зебона,
Ишқингда мен девона,
Болаликда дўст қизлар,
Бўйга етгач бегона...

На у менга эланди,
На мен унга қайрилдим.
Дўстим унга уйланди,
Дўстимдан ҳам айрилдим.

Зеби дедим, Зебона,
Севганим сен ягона.
Болаликда соғ қизлар,
Бўйга етгач — девона!..

НЕТАРМАН

Ўзинг бор-а, ўзинг бор,
Бир қуралай кўзинг бор.
Ердан юмшоқ юзинг бор,
Ўполмасам нетарман...

Ғамдек ширин севинчсан,
Қирқ йигитга илинжсан.
Қиндан чиқмас қиличсан,
Чополмасам нетарман?..

Кўк далада ётгандим,
Хаёлларга ботгандим.
Оғзимдаги оққандим —
Ютолмасам нетарман...

Чангимагин, тупроқ йўл,
Бўлгин менга уртоқ, йўл.
Ёлғизбошман, ёлғизқўл,
Чополмасам нетарман.

Яқинлашгач уйимга,
Ўй қўшилар ўйимга,
Қайтай десам изимга —
Қайтолмасам нетарман...

Хотин очар эшикни,
Тутқазади бешикни,
Бола зўрми ё ишқми?..
Айтолмасам нетарман...

ТУЙ КЕЧАСИ

Юзга упа сурмасдан,
Тулин бўлди Зебожон.
Ўн саккизга кирмасдан,
Келин бўлди Зебожон.

Мен не дердим, нима дей?
Олов эдик, шўх эдик.
Зеби билан эринмай,
Ўн йил бирга ўқидик.

Эски мактаб, алвидо,
Хоналари тор эди.
Ўртамизда бир худо,
Бир сиёҳдон бор эди.

Мен лапашанг, албатта,
Сурамадим кўнглини.
Ўн йил ўқиб бир марга
Ушлолмадим қўлини...

Ўлтирибман энди жим,
Кекса онам олдида.
Туйга мен ҳам борардим,
Ёмғир ёғиб қолди-да!

КУНДОШЛИ УЙ

Муштипару мунглиғ сенсан,
Кузингда ёшлар шашқатор.
На бева, на қаллиқ сенсан,
Ойлар чиқиб, ойлар ботар.

Хоҳ Кумуш бул, хоҳ бул Зайнаб,
Бахтлиман деб айтолмайсан.
Кундошли уйда сен яйраб,
Яшолмайсан, яшолмайсан.

Бек булмаса чўпон — боринг,
Бағри-дилинг тўлсин экан.
Ғариб булса ҳамки ёринг,
Ўзингники булсин экан.

Кундошли уй вайронадир,
Ош урнига — айрон татир.
Кошонанг булса ҳам қаср,
Ғамхонадир, ғамхонадир.

Хоҳ Кумуш бул, хоҳ бул Зайнаб,
Бахтлиман деб айтолмайсан.
Кундошли уйда сен яйраб,
Яшолмайсан, яшолмайсан.

МУҲАББАТ

Муҳаббат, эй гузал изтироб,
Эй кӯҳна дард, эй кӯҳна туйгу.
Кӯкрагимга қулингни тираб,
Юрагимни тукиб қўйдинг-ку.

Қанча кўзлар менга зор эди,
На ғам, на андуҳим бор эди.
Қушдай енгил руҳим бор эди,
Чок-чокидан сӯкиб қўйдинг-ку.

Не қилардинг менга тегиб сен,
Енгилмаган эдим, енгиб сен,
Бошларимни ерга эгиб сен,
Қоматимни букиб қўйдинг-ку.

Сен мен учун бир хаёл эдинг,
Яхши бор ё яхши қол эдинг.
Жон керакми — мана ол энди,
Қийнар бўлсанг қийнаб тўйдинг-ку.

Билмам, нима эди мақсадинг;
Менга бир жуфт гулинг асрадинг,
Бирин отин Кумуш атадинг,
Бирин исмин Зайнаб қўйдинг-ку.

Муҳаббат, эй, гузал изтироб,
Кўчанг кездим сарсон, довдираб,
Юзларимга юзларинг тираб,
Кўзларимни бойлаб қўйдинг-ку!..

НИМА ҚИЛАЙ

Озодажон, ўзинг айтгин, озодемисан,
Дунё обод бўлмади, сен ободдемисан,
Кўксимдаги севинчдемисан, фарёддемисан,
Сенга Ойша бибиларнинг бахтин тилай,
Муҳаммадман — пайгамбармас, нима қилай?

Ой юзингдан тукилади номсиз оҳлар,
Бўйнингдаги садафми ё кўзмунчоқлар?
Кўйнинг тула бўлсин дейман кўзичоқлар.
Ўтсам дейман бир тўп боланг бахтин тилай,
Ўзим биров боласиман, нима қилай?

Ширин-ширин қарашларинг менга жаннат,
Менинг учун сени яратганга раҳмат,
Юрагингни менга қаратганга раҳмат,
Балки менинг бахтим сенсан, қайдан билай,
Сен арзанда, мен арзанда нима қилай?

Онам айтар: бу дунёда бола азиз,
Болам-ку бол, менга дарду нола азиз.
Сочларингдан тукилган бир тола азиз,
Умрим ўтсин сочларингни силай-силай,
Бир Машраби девонангман, нима қилай?

Капалакдай айлан ўзинг бошларимдан,
Узилмасин бармоқларинг қошларимдан,
Бино бўлдинг кўзимдаги ёшларимдан,
Ёрижоним, қандай йиғлаб, қандай кулай,
Жонни икки бўлиб бўлмас, нима қилай?

НОНКУЛЧА

Ай, узун куйлаккли, жамалаксоч қиз,
Кўнглим тушган эди кўнгилчангизга,
Ёддами беғубор болалигимиз,
Кўлим теккан эди камзулчангизга...

Биз қолдик. Болалик кетди югуриб,
Иккаламизни ҳам икки ён суриб.
Шеър топдим, зар топдим, зорим йўқ юриб,
Зор бўлсам — зор бўлдим томоғим қуриб —
Сиз сувга ботирган нонкулчангизга.

Эшитдим, совчилар нон синдирибди,
Янгалар югуриб жон куйдирибди.
Суймаганингизни ҳам суйдирибди,
Арз қилсиз айвонда мусичангизга.

Биламан, Сиз узоқ умр кўрарсиз,
Балки сўрамассиз, балки сўрарсиз,
Худо берса бир кун ўгил кўрарсиз,
Мени ёмонламанг ўғилчангизга!..

ЯХШИ

Хуршид Давронга

Эй, дўстларим, дунёда
Ортда қолган из яхши.
Булбули йуқ баҳордан
Қумри тула куз яхши.
Миннат тула ҳалводан
Айвондаги муз яхши.
Ўпич курган паридан
Сепкил тошган юз яхши.
Ичмасанг ҳам қимиз зур,
Қучмасанг ҳам қиз яхши.

Эй, дўстларим, дунёда
Ортда қолган ёд яхши.
Тўқлигингда йуқлаган
Қариндошдан ёт яхши.
Ўнта номард дўстингдан
Битта чўлоқ от яхши.
Олисдаги олтиндан
Қучоқдаги гард яхши.
Вафоси йуқ хотиндан
Давоси йуқ дард яхши.
Ғаламис берган ғазнадан
Бурда арпа нон яхши.
Қирқта чала мулладан
Битта мусулмон яхши.

АЖАБ...

Чупон бир қўзини қўйса йўқотиб,
Лол булманг, узини қўйса йўқотиб.
Хотинин уйғотиб, уғлин уйғотиб,
Жониворин излаб қилар тонготар...

Деҳқон сигир сотиб қўйса — йиғлайди,
Уялиб, ҳафталаб уйдан чиқмайди.
Тупори кўнглига қил ҳам сиғмайди,
Гавҳар йўқотгандек қайғуга ботар.

Дунёнинг ишларин уйлаб бош қотар:
Мудом тушунганлар кўкга тош отар.
Сотмайди юртини бирор отбоқар,
Сотса зериккандан зиёли сотар!..

КҮНГИЛ ҚҮШИҒИ

Боғда шабнам — бодага
Кунглимни бердим, дўстларим.
Бир гули озодага
Кунглимни бердим, дўстларим.

Дедилар: тенг-тенг билан,
Яқони ишқи енг билан.
Мен гадо хонзодага
Кунглимни бердим, дўстларим.

Ёр ҳуснин сурганим йўқ,
Юзда холин курганим йўқ.
Куздағи ифодага
Кунглимни бердим, дўстларим.

Гоҳ бир йўқлаб кетади,
Йиғлатиб, йиғлаб кетади.
Баргман-у шаббодага
Кунглимни бердим, дўстларим...

Боғда шабнам — бодага
Кунглимни бердим, дўстларим.
Бир гули озодага
Кунглимни бердим, дўстларим.

ТОШКЕНТ

Офтоб туғилади сенинг қароғингда,
Тошкент, оқшоминг-да фусункор.
Ҳар бир кучанг,
Ҳар бир япроғингда
Қодирийнинг уйчан руҳи бор.

Меҳмондуст деб кимлар таъриф қилмаган,
Ҳамма мақтовларнинг узинг адоғисан.
Тошкент, сен миннатни билмаган устоз,
Ойбек нигоҳисан,
Ойбек кучоғисан.

Анҳор буйларида қумрилар уйнар,
Шоир Ғафур Ғулом билган қумрилар.
Икки минг йил аввал Сағбонни излаб,
Ҳиндистонни ташлаб келган қумрилар...

Тошкент,
Она шаҳар,
Беҳад, бепоён —
Ўзбекистондаги энг баланд терак.
Аниқ таърифингни қилмоққа баён
Улкан юрак керак,
Улка-ан юрак керак!

Сенинг кўзларингга термулиб юриб
Қушиқлар сўрайман — мен ҳам бир ўғлинг.
Тошкент,
Эй, миннатни билмаган устоз,
Бир умр тушмасин елкамдан қўлинг...

ОТА

Ота, ғузангизни сув босиб кетди,
Чумчуқ вайрон қилди жухорингизни.
Менинг китобларим бир жамбилбаргча
Ёзолмади хуморингизни...

Телевизорлардан жилмаймоқ нима,
Мен шеърлар ўқидим, кўнглингиз тўлмади.
Оқшом оқ даладан бир боғлам сомон
Келтирган болача нафим бўлмади.

Қирқ йиллик осколка қийнади бир кун,
Сиз ётиб қолдингиз, бўлди керагим,
Учиб боролмадим самолёт бўлиб,
Ота, деб осмонга тегиб курагим.

Кейин сиз кетдингиз. Бу ёруғ дунё —
Тўполондарёни менга қолдириб.
Сўнги ўтинчингиз айладим бажо,
Кўзларимни тўсган сочимни олдириб!..

Меҳримни бошимга урайми энди,
Шеъримни бошимга урайми.
Менинг соғинчимни ютиб оғринмай,
Ёрилмай яшаган юрак-юракми?..

Ота, юзларимни сув босиб кетди,
Кўзёш пайхон қилди кўнглим гулзорин.
Менинг китобларим,
Менинг шеърларим —
Қадрингиз билмаган йилларим зори...

ХОРИЖДАГИ ЎЗБЕК ҚУШИҒИ

Қароғингман қанотлари қайрилган,
Қучоғинг оч қароғингга, Туркистон.
Юрт қадрини билар юртдан айрилган,
Айтмоғим бор қулоғингга, Туркистон...

Олма офтоб мисол сийлаб меҳринг-ла,
Жунжикканда исиндим қалб меҳринг-ла,
Симоб бўлиб сингиб кетай бағрингга,
Қайтмоғим бор қучоғингга, Туркистон.

Олиб кет деб қушларга ёлворайин,
Дардим айтиб ўзингга дил ёрайин.
Келгин десанг ўтлар кечиб борайин,
Юзим босиб дудоғингга, Туркистон.

Юрагимдан бошланади изларинг,
Димоғимда қолган райҳон исларинг.
Тушларимда Тошкент, Чустларинг,
Зорман бир кафт тупроғингга, Туркистон.

Ялангоёқ даштларингда чопмадим,
Кафтим қўйиб тандирда нон ёпмадим.
Дунё кезиб тенгу тараф топмадим
“Шашмақом”у “Ушшоғ”ингга, Туркистон.

Аждодларим ардоқлаган маскансан,
Бешигимга бир пайт тумор осгансан.
Жонимдан жой олган азиз Ватансан,
Қуз тегмасин хуш чоғингга, Туркистон!

ШЕЪРИМГА

Шукр, куним ўтмоқда,
Орзу отли оламда,
Армон тула ўтлоқда,
Жайрон тула даламда.

Сўздир сирли осмоним,
Менинг жону жаҳоним,
Сиёҳмас, томчи қоним —
Қаламдадир, қаламда.

Гарчи йўқлаб бормасман,
Насиҳатга зормасман.
Кўз қоғозда, хаёлим
Онамдадир, онамда...

Мен хаёлнинг мафтуни,
Маҳзунларнинг маҳзуни,
Кўролмаслар ҳар куни
Аламдадир, аламда.

Гарчи зўр иш бошлабман,
Девонаи Машрабман.
Захматларим яқуни
Боламдадир, боламда.

ҚАЙДА БОР

Ёмғир ёғар шитирлаб,
Нурми, ипак толалар.
Баҳор келса қиқирлаб,
Қирга чиқар лолалар.
Лолалар ҳар жойда бор,
Бизда бори қайда бор...

Кўкни булут ўрайди,
Ерни ёмғир аллалар.
Райҳон ҳидин тарайди,
Донга интиқ далалар.
Далалар ҳар жойда бор,
Бизда бори қайда бор...

Саман йўрға ер чизиб,
Тошда омоч сирғалар.
Оқар ойни оқизиб
Жилдир-жилдир жилғалар.
Жилғалар ҳар жойда бор,
Бизда бори қайда бор...

Қалбга таскин изласанг —
Турғун чолни сўрагин.
“Тановар”ни тингласанг
Сел бўлади юрагинг.
Наволар ҳар жойда бор,
Бизда бори қайда бор.

Куринганни дуолар
Қилар бизда момолар.

Фанимга ҳам омонлик
Тилар бизда момолар.
Момолар ҳар жойда бор,
Бизда бори қайда бор.

Бизнинг бустон қайда бор,
Шоҳимардон қайда бор,
Сўлим Сурхон қайда бор.
Самарқанд нон қайда бор-а,
Ўзбекистон қайда бор?!

АРМОН

Топмоқ — йуқотмоқдир.
Йуқотмоқ — топмоқ.
Сен сулиб,
Мен яшнаб,
Тулишимга боқ.
Сенсиз топганимдан
Купроқ йуқотдим —
Сен мени юпатдинг,
Сени йиғлатдим.
Сен мени яратдинг,
Сени тугатдим.
Уялмай Она деб
Келишимга боқ!..

Соғинч ҳақда шеърлар
Ёздим ўзимча,
Мендан — пешонангда
Доғлар тизимча.
Ўғлинг бўлмай улай,
Аттанг, минг аттанг,
Қиз туғсанг нетарди,
Купроқ қиз туғсанг!..
Тиргак бўлолмадим
Битга қизингча,
Уялмай шоирман
Дейишимга боқ.

Жонингдан айланай,
Тургил, жонажон,

Йул қараб бўлдим
Жигаргинанг қон.
Боқма кўзларимга
Бемажол, хаста,
Менинг топганларим
Гулим бир даста,
Йўқотганим сенми
Энди, Онажон?..
Ўз этимни ўзим
Ейишимга боқ.

Билсанг,
Юрагимни бир алам элар,
Буюрсанг, қулимдан
Келмайди нелар.
Айт,
Пичан йиғайми,
Утин ёрайми,
Ерни ҳайдаинми,
Кук ағдарайми?..
Итдек оёғингга
Суйкалгим келар —
Учиб-учиб, мана,
Кўнишимга боқ.

Ҳеч нарса керакмас,
Болам, ҳеч дейсан,
Энди кеч дейсан-де,
Энди кеч дейсан.
Юзимни босаман
Муздай юзингга,
Онажон,
Зор қилиб кетма изингга!..

Улим олдида ҳам
Ғамимни ейсан.
Мен-чи, жим тақдирга
Кунишимга боқ.

... Шеърим битди.
Хайр.
Дустлар, хуш қолинг.
Бедил яшамакка
Ўрганманг мендек.
Боринг,
Волидангиз кунглини олинг,
Эртага
Кеч қолиб,
Ўртанманг мендек.

БИР КУНИ

Бир куни,
Бир алвон
Замон келади,
Замин узра
Омон-омон бўлади.

Ҳн йилми,
Юз йилми ўтиб орадан,
Урушлар,
Низолар кетиб орадан,
Тўплар
Адирларда бугдой ўради,
Танклар
Далаларда пахта теради.

Миллатлар,
Элатлар,
Оқ тан, қора тан —
Ҳаммаси
Ҳазрати инсон бўлади.

Олам гулистон бўлади
Бир куни...
— Шоирлар-чи, бобо,
Шоирлар нима бўлади?
— Шоирларнинг шодликдан
Юраклари ёрилиб ўлади.

КУМУШ

Марғилонда Кумушни кўрдим,
Кўзига ёш тўлиб турибди,
Сочларини майдалаб ўриб,
Отабегни излаб юрибди.

Тонгда туриб қалам қошига
Ўсма қўйган экан — қурибди.
Куздан оққан аччиқ ёшига,
Ўсмасини ювиб турибди...

Мени бир ўй қийнади ёмон,
Яна юрак ўйнади ёмон.
Қўйвор, замин, қўйвор, осмон,
Мен уйимга етаман қачон?

Учиб келдим уйимга омон,
Бешёғочда гуллабди ўрик...
Тошкентга қиз берма, Марғилон —
Қодирий йўқ, Зайнаблар тирик.

* * *

Отам ўгитларин унутмоқдаман,
Унутяпман секин, ўзимни оқлаб,
Сен кимнинг ўғлисан? Кимнинг ўғлисан?
Ортимда иймоним юрар сўроқлаб...

Мен кимни алдадим. Илк ёлғонларим,
Сохта табассумим кимга аталди?
Менга шуҳрат тутган хушомадларим
Отамнинг қабрига тигдай қадалди.

Отам ўгитларин унутмоқдаман,
Унутяпман озгин юзи, қўлларини,
Тер ҳиди анқиган беқасам чопон,
Кетмони, яктаги ямоқларини.

Толеидан мумнун жуфти ҳалолим,
Тилла тишларини кўрсатиб кулар.
Менинг кўнглим билан иши йўқ сира,
Суратимни излаб китоб титкилар.

Мен эса отамни унутмоқдаман...

МУМИНЖОН

Мўмин сувчи
Ғўзага сув тараб юрар,
Иш пайти юракдан ишлаб,
Яйраб юрар.
Бўш пайти ғишт қуйишга ҳам
Яраб турар.
Қиш пайтида шийпонга ҳам
Қараб турар...

Мўмин деҳқон —
Далададир куни билан,
Ғўзасига
Парвонадир куни билан;
Офтоб таниш,
Танададир куни билан...
Шериклари
Панададир куни билан.
Шериклари —
Пихин ёрган маст туялар.
Мўминжондан кулишади;
Содда одам!..
Мўминжонни қилишади аскиялар.
Мўмин сувчи
Бир кун оғриб қолди, товба,
Қорнин ушлаб,
Уйига йул олди зўрға,
Тут суяди,
Тол суяди,
Хотинининг олдига етволди, зўрға...

Мўмин деҳқон.
Мўмин энди... ногирон чол.
Кузига тик қаролмайди Йўламотол!
Не булди, деб сўролмайди Йўламотол,
Мўмин бутун Марҳаматга тирик савол!
Мўмин энди ғузага сув тарамайди,
Иш пайти юракдан ишлаб яйрамайди.
Буш пайти ғишт қуйишга ҳам ярамайди,
Қиш пайтида шийпонга ҳам қарамайди...

ЎЗБЕКНИНГ АЁЛЛАРИ

Ухламайди тунлари,
Ой нурлари таралган.
Ўзбекнинг хотинлари
Фарзанд учун яралган.

Йилдан узун кунлари,
Ким кўнглини сўролган.
Ўзбекнинг хотинлари
Меҳнат учун яралган.

Қирқ йил қирғин бўлса ҳам
Ўз аҳдида туролган.
Ўзбекнинг хотинлари
Тоқат учун яралган.

Ёт олдидан сал нари
Қачон кокил ўролган?
Ўзбекнинг хотинлари,
Иффат учун яралган...

Ўзбекнинг аёллари,
Ўзбекнинг хотинлари,
Сувдан ҳалол,
Гулдан пок,
Қўллари олтинлари,
Қай томонга бурса юз,
Йўллари олтинлари —
Иззат учун яралган!

ЯХШИ БОЛА

Х. Саъдиева

Боғчасига кеч қолмаса — яхши бола,
Мақтабда “икки” олмаса — яхши бола,
Институтда курсда қолмаса — яхши бола,
Ҳеч кимга гап қайтармаса — яхши бола...

Билим бурса ҳам билмаса — яхши бола,
Қуриб турса ҳам кўрмаса — яхши бола,
Ходимга иш буюрмаса — яхши бола,
Бошлиқни танқид қилмаса — яхши бола.

Ўз бахтини ўйламаса — яхши бола,
Қиз бор уйга бўйламаса — яхши бола,
Қуймаса-аччиғламаса — яхши бола,
Севганда қон йиғламаса — яхши бола.

Тухматчига тик боқмаса — яхши бола,
Ёлғон тинглаб тутақмаса — яхши бола,
Қоғозбозга индамаса — яхши бола,
Порахўрни қийнамаса — яхши бола.

Яхши дейсиз яна қандай ўртоқларни?
Яхши дейсиз — гоҳида сиз кўрқоқларни!
Мен кўряпман майсадаги титроқларни,
Улар босиб келаверса ўтлоқларни...

Яхши бола. Яхши бола. Яхши бола.
Мен эса бир ёмон қайсар бахши бола.
Бундайларни кургани ҳеч кўзим йўқдир,
Бундайларга айтадиган сўзим йўқдир.

Фақат сенга бир сузим бор, доно халқим,
Фақат сенга бир тилак, эй, Она халқим,
Уғил курсанг у “шумболангдек” шух булсин,
Кузларида чақнаб турган бир чуғ булсин!

ЯНГИ ЙИЛ КЕЧАСИ

Кўнгил маъюс тортди йилнинг сўнгида,
Билмам, ниманг билан сеҳрладинг, қор.
Бугун куппа-кундуз кўзим ўнгида
Яна бир ёшимни ўғирладинг, қор.
Қирқинчи қасримга ўтайми энди,
Кечаги ёшлигим эртакми энди.

Баҳорим етгудек қўлим узатсам,
Етолмай дилимни не деб юпатсам.
Лайлак қор, азизим, ғалат байрам бу —
Кулиб кузатсамми, йиғлаб кузатсам.
Дардим жим ичимга ютайми энди,
Кечаги ёшлигим эртакми энди.

Сўрсанг, севинчимдан ўкинчим кўпроқ,
Сендан-да кумушроқ сочимдаги оқ.
Йилим келмай туриб, йилим кетмоқда,
Кўзда табассум-у киприқда титроқ.
Мен ҳам сал шошдим-да, қайтайми энди,
Кечаги ёшлигим эртакми энди.

Янги йил!

Келавер қандай келсанг ҳам,
Кимлар етди сенга, кимлар етмади.
Сен янги йўлдошсан, сен янги ҳамдам,
Йўқлаб келганингнинг ўзи бир байрам.
Кулоғингга бир гап айтайми, энди,
Кечаги ёшлигим эртакми, энди...

МЕҲРИ

Барча оддий ўзбек аёлларига

Меҳри, мўминлигинг зийнатинг бўлди:
Ўзинг ҳам билардинг, суймасдим сира.
Кунглим айвонига қўймасдим сира,
Бағримни илитган — меҳнатинг бўлди.

Сенинг бор давлатинг шу оддий исм,
Сенда на жозиба, сенда на ҳусн.
Меҳнат кишисида қомат не қилсин!..
Кўркинг — кўзинг тула ҳасратинг бўлди.

Мен шеърга қароғим нуруни сотдим,
Қанча ёзсам шунча гуноҳга ботдим,
Сени ўтдан олиб, сувларга отдим,
Мулкинг — тоғдек сабру тоқатинг бўлди.

Бир худо бўлди, бир сен — меҳрибоним,
Мен-чи, бир ширин сўз айтдимми, жоним,
Бир кун қўлимда гул қайтдимми, жоним?..
Ҳамиша тилингда новвотинг бўлди.

Билдимки, сенингсиз йўқ менинг эртам,
Билдимки, сенсиз йўқ бахт менга, эркам,
Жонингдан айланай, кел энди сен ҳам,
Одамдай яшагин, навбатинг бўлди!

МАДҲИЯ

*Умумий ўрта таълим ўқув фанлари бўйича
ўтказиладиган ўқувчилар олимпиадаси
ғолибларининг мадҳияси*

Алп ўғлонлар ўлкаси бу кўҳна Турон
Қалқонлари, қанотлари, илм истанг.
Ярим жаҳон бунёд этган Соҳибқирон,
Алишернинг авлодлари, илм истанг!..

Тахтдан тушганда ҳам отдан тушмай юрган
Аждодингиз уй кўрмаган — Давлат кўрган.
Юрти учун елкасида тоғлар сурган
Рустамлари, Фарҳодлари, илм истанг.

Кўз очганда кезиб етти баҳри уммон.
Етти тилда сўзлашган биз тили бийрон.
Ватанида Тожмаҳаллар тиклар султон —
Бобурлари, Беҳзодлари, илм истанг.

Ҳақ йўлида Сиз илмнинг умматлари,
Халқ йўли ҳидояти, ҳимматлари,
Мадад бўлсин Яссавийнинг ҳикматлари,
Бобо Машраб баётлари, илм истанг.

Ихлосингиз, шаҳдингиздан шиддат ёғсин —
Мулки Турон нажотлари, илм истанг!..

Алп ўғлонлар ўлкасидир Ўзбекистон,
Эркли элнинг қанотлари, илм истанг.
Ярим жаҳон бунёд этган Соҳибқирон,
Алишернинг авлодлари, илм истанг.

ОНАЖОНИМ

Саҳарданоқ чархпалакдай айланасиз,
Бир иш битса бошқасига шайланасиз.
Онагинам, айтинг қачон дам оласиз,
Шунча ишга қандай етар қудратингиз,
Онажоним, қачон битар меҳнатингиз?..

Қўлингиздан ўпсам нонни иси келар,
Қўйинг энди, меҳрибоним, энди булар —
Келинингиз ўз боласин ўзи белар.
Шунча булар бир келинга хизматингиз,
Онажоним, қачон битар меҳнатингиз.

Ой ботмай ҳеч ўрнингизга ётмадингиз,
Кузи билан боғда олма қопладингиз.
Урик пишиб тугаб кетди — тотмадингиз,
Ўзимга деб бир бош узум узмадингиз,
Онажоним, қачон тугар меҳнатингиз.

Дустларим-а, қўйинглар бу дунёларин,
Онасизга тутмайди нур-зиёларин,
Тиригида олиб қолинг дуоларин,
Армон қилманг эрта етмай фурсатингиз,
Элга хизмат — онангизга хизматингиз!

МУНДАРИЖА

✓ Ўзингдан қўймасин, халқим!	3
Ифтихор	4
Булбул	5
Севги садоси	6
Меҳр қолур	7
Ўзбекистон	8
Ўзбекмомо	12
Халқ бул, элим	13
Онамга хат	14
“Шеърят...”	15
“Хурсинасан билдирмай...”	16
Жайрон	17
Орзу	18
Мактуб	19
Биби	21
“Бисотимни боғда бир ҳалол”	23
Хаёл	24
Оддий муаллим	25
Эрка кийик	27
Марсия	28
“Кўнглим шодлигига...”	29
Севги бу... ..	30
Дунё бу	31
Ҳеч кимга бермаймиз	32
Бугдойпоялар	33
Муножот	35
Шоир орзуси	37
Дунё	38
Чулпон	39

Ойнома	41
Машраб ҳиргойиси	42
Қадахсўз	43
Насиба	45
Оқ кучқор	46
Шукр дейсан сен қачон?	48
Иймон қушиғи	50
Отажонлар	51
Халқона	52
“Севгим менинг, мен билмадим...”	53
Биз бахтли бўламиз	54
Руҳ тўтиси	56
Менинг эртагимсан	57
Гўзаллар	58
Темурбек	59
Ёлғончи ёр	60
Утинч	61
Ота уй	62
Ҳазил	64
Муддао	65
Ўлан	66
Сувпар	67
Йиғлаб туринг	68
Мен биттадурман	69
Зеби, Зеби	70
Нетарман	71
Туй кечаси	72
Кундошли уй	73
Муҳаббат	74
Нима қилай	75
Нонкулча	76
Яхши	77
Ажаб	78
Кўнгил қушиғи	79

Тошкент	80
Ота	81
Хориждаги ўзбек қушиғи	82
Шеъримга	83
Қайда бор	84
Армон	86
Бир куни	89
Кумуш	90
“Отам ўғитларин...”	91
Муминжон	92
Ўзбекнинг аёллари	94
Яхши бола	95
Янги йил кечаси	97
Меҳри	98
Мадҳия	99
Онажоним	100

ШЕЪРИЯТ БЎСТОНИ

Адабий-бадиий нашр

МУҲАММАД ЮСУФ

ЎЗИНГДАН ҚЎЙМАСИН, ХАЛҚИМ

Шеърлар

Мусаввир А. Кива

Бадиий муҳаррир А. Бобров

Техник муҳаррир Т. Смирнова

Кичик муҳаррир Н. Фозилова

Мусаҳҳиҳ М. Насриддинова

ИБ № 3820

Босишга 20.04.2000 й. да рухсат этилди. Бичими 70x90^{1/2}.
Таймс гарнитураси. Офсет босма. 3,8 шартли босма тобоқ. 3,2 н
босма тобоғи. Жами 3000 нусха.

1083 рақамли буюртма. 33-2000 рақамли шартнома.
Баҳоси шартнома асосида.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасининг Фафур
Фулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти. 700129, Тошкент.
Навой кўчаси, 30.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасининг
1-босмахонасида босилди. 700002, Тошкент, Сағбон кўчаси,
1-берк кўча, 2-уй.